

EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ FONDAS
EUROPEJSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA
EUROPEAN FOUNDATION OF HUMAN RIGHTS
ЕВРОПЕЙСКИЙ ФОНД ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

Diskriminacijos uždraudimas

Europos žmogaus teisių fondas (EFHR) yra organizacija, veikianti Lietuvoje nuo 2010 m. Ji buvo sukurta kaip atsakas į žmogaus teisių bei tautinių mažumų teisių pažeidimus ir piktnaudžiavimus Lietuvoje.

Kada mes patiriame diskriminaciją?

Diskriminacija pasireiškia tada, kai asmuo yra *vertinamas nepalankiai* (pvz., kai asmenį X atsisakė įdarbinti dėl jo etninės kilmės), *palyginti* su tuo, kaip kiti asmenys, esantys panašiose situacijose, buvo ar galėjo būti vertinami (pvz., moteris, kuri uždirba mažiau negu vyras, bet užima tas pačias pareigas).

Diskriminacijos priežastimi gali būti:

- lytis;
- seksualinė orientacija;
- negalia;
- amžius;
- rasė;
- etniškumas;
- tautybė;
- religija arba tikėjimas;
- kalba;
- kilmė;
- visuomeninė padėtis;
- įsitikinimai arba pažiūros.

Tarptautinė teisė

- Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 14 straipsnis;
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnis (III antraštinė dalis „Lygybė“);
- Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 7 straipsnis;
- Rasių lygybės direktyva (2000/43/WE) ir t. t.

ir Lietuvos Respublikos teisė

- Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymas;
- Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas;
- Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnis ir t. t.

Draudžiama diskriminuoti: politiniame, ekonominiame, socialiniame, kultūriniame, profesiniame gyvenime arba kitoje veikloje. Negali būti diskriminuojamos prieinamumo įsidarbinti ir dirbti sąlygos, įskaitant atleidimo iš darbo ir atlyginimo kriterijus, prekių ir paslaugų, taip pat prekių ir viešųjų paslaugų, švietimo prieinamumo ir pan. Privalo būti sudarytos vienodos sąlygos visiems asmenims nepriklausomai nuo jų: lyties, amžiaus, rasės, tautybės ir t. t.

Neteisėtas yra mobingas, t. y. veiksmai arba elgesys, susiję su darbuotoju arba nukreipti prieš jį, apimantys nuolatinės ir ilgalaikės patyčias arba darbuotojo įbauginimą, sukeliančius jam, pvz., abejonių dėl profesinio tinkamumo, veiksmai, sąlygojantys arba siekiantys pažeminti arba išjuokti darbuotoją, izoliuoti arba pašalinti jį iš kolegų rato.

Išimtys

Teisės aktuose yra numatytos išimtys. Lygių galimybių įstatymo 7 straipsnis numato atvejus, kurie nėra laikomi kaip diskriminuojantys, pvz., tam tikroms pareigoms užimti būtina mokėti valstybinę kalbą, nediskriminuojamu laikomas politinės veiklos draudimas, atskirų sporto varžybų neįgaliesiems rengimas. Tokie reikalavimai yra pagrįsti, taigi minėti kriterijai nėra diskriminuojantys.

Kokios yra diskriminacijos PASEKMĖS?

Asmeniui, kuris pažeidžia įstatymą:

Priklausomai nuo teisės pažeidimo pobūdžio, asmuo gali būti patrauktas baudžiamojon arba administracinėn atsakomybėn.

Diskriminuojamam asmeniui:

Asmuo, kuris buvo diskriminuojamas, turi teisę

reikalauti atitinkamos kompensacijos iš pažeidėjo, siekti kompensuoti patirtą žalą.

Kompensacija

Asmuo, kuris buvo diskriminuojamas, turi teisę gauti kompensaciją. Tokiu atveju reikia pateikti ieškinį teismui, laikantis Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso reikalavimų.

Kompensacijos dydis priklauso nuo diskriminacijos pobūdžio ir aplinkybių, pvz., 2008 m. Vilniaus apygardos teismas skyrė 2 000 litų neturtinei žalai atlyginti, kai moteris nebuvo įdarbinta dėl jos tautybės, o Tauragės apygardos teismas 2010 m. už seksualinį priekabiavimą nepilnamečio atžvilgiu skyrė 60 parų laisvės atėmimo bausmę ir 7 000 litų baudą moralinei žalai atlyginti.

Kur kreiptis PAGALBOS?

Lietuvoje nuo 1999 m. veikia Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. Tai nepriklausoma institucija, kuri tiria skundus dėl diskriminacijos, priekabiavimo darbovietėje, švietimo įstaigoje, paslaugų sektoriuje ir seksualinio priekabiavimo. Kontrolieriaus tarnyba nenagrinėja bylų, susijusių su asmeniu ir šeiminiu gyvenimu.

Skundas raštu gali būti pateiktas per 3 mėnesius nuo skundžiamų veiksmų padarymo.

Europos žmogaus teisių fondas nemokamai padės užpildyti tokį raštą ir patars dėl kitų galimų teisinių veiksmų.

PATYREI DISKRIMINACIJĄ? NEBIJOK:

- Teismo išlaidų (daug nevyriausybinių organizacijų, tokių kaip, pvz., Europos žmogaus teisių fondas, siūlo nemokamą pagalbą teisiniame procese).
- Pasakyti kažkam, kad esi diskriminuojamas (-a). Būtent tiems, kurie tave diskriminuoja, turi būti gėda dėl savo veiksmų!
- Žinok savo teises (atmink, kad kiekvienas nusielpo vienodo požiūrio, bet kokia diskriminacijos forma yra griežtai draudžiama!).

DĖMESIO! Pasyvus stebėjimas arba diskriminacijos toleravimas tik pablogina situaciją! Nebūk abejingas – VEIK! Tik šitaip galėsi užkirsti kelią panašioms atvejams ateityje!

EFHR siūlo nemokamą teisinę pagalbą kiekvienam, kurio teisės yra pažeistos arba kuris tapo tokių pažeidimų liudytoju.

VŠĮ EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ FONDAS

J. Dobkevičiaus g. 6, LT-02189 Vilnius

El. paštas: **efhr@efhr.eu**

Tel. + **(370) 691 50 822**

internetcalls: **EFHR**

skype: **EFHR-LT**

www.efhr.eu

Darbo laikas:

Pirmadieniais – ketvirtadieniais: 8:30 – 17:00

Penktadieniais: 8:30 – 16:00

Gaukite naujausią informaciją apie EFHR veiklą:

www.efhr.eu/newsletter/

www.facebook.com/EFHR.EU

Padėk EFHR padėti sau ir kitiems. Paremk mūsų veiklą.

Banko sąskaitos nr: LT387300010124768047

EFHR nėra atsakingas už pateiktos informacijos panaudojimą be tiesioginės konsultacijos su EFHR ar teisininku.